

Платіжний баланс у 2021 році^{1,2}

(за методологією шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції)

Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2021 році становив 3.2 млрд дол. США (1.6% від ВВП) порівняно з профіцитом у 5.3 млрд дол. США (3.4% від ВВП) у 2020 році. Дефіцит сформувався насамперед під впливом значних виплат дивідендів (особливо в кінці року) та реінвестованих доходів. Без урахування реінвестованих доходів профіцит поточного рахунку становив 1.1 млрд дол. США, або 0.5% від ВВП (за 2020 рік – 4.8 млрд дол. США, або 3.1% від ВВП). Дефіцит товарів та послуг сформувався на рівні 2.7 млрд дол. США (у 2020 році – 2.4 млрд дол. США). Експорт та імпорт товарів та послуг відновлювалися зіставними темпами – 34.3% та 33.4% відповідно (порівняно з падінням у 2020 році – 4.5% та 17.1%).

Експорт товарів збільшився на 39.8%³ (у 2020 році скоротився на 2.1%) і становив 63.1 млрд дол. США. Основними чинниками зростання стали експорт **чорних та кольорових металів (зріс у 1.8 раза)**, який досяг рівня 2013 року, та **продовольчих товарів (на 24.9%)** завдяки рекордному врожаю зернових культур. Також збільшився експорт за всіма основними товарними групами:

мінеральними продуктами (у тому числі рудами)	– в 1.6 раза;
продукцією хімічної промисловості	– на 37.5%;
дервиною та виробами з неї	– на 41.7%.
продукцією машинобудування	– на 12.7%;
промисловими виробами	– на 31.0%.

У географічному розрізі в номінальному вимірі найсуттєвіше збільшився експорт товарів до країн ЄС (на 8.3 млрд дол. США, або в 1.6 раза) та Азії (на 4.7 млрд дол. США або на 25.6%). Питома вага країн ЄС у загальному обсязі експорту збільшилася до 36.2% (з 32.4% у 2020 році), натомість частка країн Азії скоротилася (з 40.5% до 36.4%). Також зростає експорт до країн Америки (на 1.7 млрд дол. США, або у 2.1 раза) та Африки (1.6 млрд дол. США, або на 38.4%). Питома вага країн Америки в загальному експорті зростає з 3.3% до 5.1%, разом з тим частка країн Африки сформувалася на рівні 2020 року – 8.9%. Експорт до країн СНД збільшився на 1.1 млрд дол. США (або на 20.2%), а їх частка скоротилася на 1.7 в. п. до 10.7%.

Імпорт товарів збільшився на 34.3% (у 2020 році скоротився на 14.0%) і становив **69.7 млрд дол. США**. Енергетичний імпорт збільшився в 1.8 раза, особливо за

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим, міста Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

² Станом на 20.06.2022 оновлено у зв'язку з уточненням звітної інформації.

³ Усі зміни показників у процентному відношенні подаються порівняно з показниками відповідного періоду минулого року, якщо не зазначено інше.

рахунок нафтопродуктів та природного газу. Водночас обсяги неенергетичного імпорту зросли на 26.6%. Зокрема, збільшився імпорт:

продукції машинобудування	– на 25.5%;
продукції хімічної промисловості	– на 34.9%;
чорних та кольорових металів	– на 40.3%;
продовольчих товарів	– на 18.6%;
промислових виробів	– на 22.0%;
деревини та виробів з неї	– на 10.2%.

У географічному розрізі в номінальному вимірі найбільше збільшився імпорт товарів із країн ЄС – на 5.2 млрд дол. США, або на 25.1%, та країн СНД – на 4.8 млрд дол. США, або у 1.6 раза. Частка країн СНД у загальному імпорті зросла з 16.7% до 19.3%, водночас частка ЄС скоротилася до 37.5% з 40.3% у 2020 році. Імпорт з країн Азії зріс на 4.4 млрд дол. США (або на 30.7%), водночас частка в загальному імпорті скоротилася з 27.6% до 26.9%.

Профіцит торгівлі послугами сформувався на рівні 4.0 млрд дол. США, (у 2020 році – 4.4 млрд дол. США), оскільки темпи росту імпорту послуг вищі за темпи росту їх експорту: 29.2% та 18.2% відповідно. На дві третини збільшення експорту послуг зумовлювалося експортом комп'ютерних послуг, який зріс на 38.1%. Крім того, збільшилися витрати осіб, які подорожують Україною (у 2.7 раза), експорт інших ділових послуг (на 14.5%, зокрема юридичних та рекламних) та експорт послуг із переробки матеріальних ресурсів, що належать іншим сторонам (на 13.6%). Водночас експорт транспортних послуг скоротився на 6.5%: суттєве скорочення експорту трубопровідного транспорту (у 1.5 раза) було частково компенсоване експортом інших видів транспорту, зокрема повітряного. Основним чинником зростання імпорту послуг стало збільшення витрат осіб, які подорожують за кордон, і короткострокових мігрантів (на 33.3%), імпорт транспортних послуг (у 1.5 раза, зокрема морського та повітряного транспорту) та інших ділових послуг (на 18.6%, насамперед юридичних та послуг операційного лізингу). Також збільшилися плата за використання інтелектуальної власності (у 1.5 раза) та імпорт комп'ютерних послуг (на 24.2%).

Дефіцит балансу первинних доходів становив 5.2 млрд дол. США (порівняно з профіцитом 3.5 млрд дол. США у 2020 році). На відміну від 2020 року отримання прибутків підприємствами з прямими іноземними інвестиціями сприяло:

рекордним обсягам виплачених дивідендів – 9.8 млрд дол. США (у 2.7 раза більше, ніж у 2020 році);

значним обсягам реінвестованих доходів – 4.3 млрд дол. США (у 2020 році вилучення реінвестованих доходів становило 488 млн дол. США).

З іншого боку, надходження за статтею “оплата праці” збільшилися на 15.8%.

Профіцит балансу вторинних доходів у 2021 році розширився до 4.6 млрд дол. США (у 2020 році – 4.1 млрд дол. США).

Обсяги приватних грошових переказів у 2021 році збільшилися на 17.0% та

становили 14.0 млрд дол. США. В умовах деякого послаблення карантинних обмежень та помірного економічного відновлення повернулися попередні обсяги переказів, що надійшли неформальними каналами: зросли на 28.7% (порівняно зі скороченням на 22.3% у 2020 році), а їх питома вага становила 42.0% (38.9% у 2020 році). Зростання офіційних каналів надходження переказів дещо сповільнилося – зросли на 9.8% порівняно з 22.7% у 2020 році.

Профіцит рахунку операцій з капіталом становив 15 млн дол. США (у 2020 році дефіцит становив 3 млн дол. США).

Чисте запозичення від зовнішнього світу у 2021 році (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій із капіталом) **становило 3.2 млрд дол. США** (за 2020 рік чисте кредитування становило 5.3 млрд дол. США).

Приплив капіталу за фінансовим рахунком (чисте запозичення) становив 3.7 млрд дол. США (порівняно з чистим відпливом у 3.3 млрд дол. США у 2020 році) та зумовлювався операціями як **приватного (2.5 млрд дол. США)**, так і **державного сектору**.

Чистий приплив коштів за операціями державного сектору становив 1.2 млрд дол. США (у 2020 році – 0.9 млрд дол. США) і зумовлювався такими різноспрямованими чинниками:

- чистим залученням кредитів від міжнародних партнерів (1.5 млрд дол. США);

- чистою купівлею ОВДП нерезидентами (213 млн дол. США);

- чистим скороченням заборгованості перед нерезидентами за єврооблігаціями Уряду України (255 млн дол. США);

- чистим погашенням облігацій органів місцевого самоврядування (50 млн дол. США);

- викупом на відкритому ринку державних деривативів (170 млн дол. США).

Чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2021 році становив 6.9 млрд дол. США і сформувався за рахунок:

- інвестицій в акціонерний капітал (крім реінвестованих доходів) на суму 1.2 млрд дол. США (760 млн дол. США у 2020 році);

- реінвестування доходів на суму 4.3 млрд дол. США (у 2020 році вилучення реінвестованих доходів становило 488 млн дол. США);

- чистих залучень за борговими інструментами – 1.8 млрд дол. США, у тому числі за кредитами між сестринськими підприємствами – 0.3 млрд дол. США (у 2020 році чисті залучення становили 32 млн дол. США, у тому числі між сестринськими підприємствами – 53 млн дол. США).

Чисте збільшення зовнішньої позиції банківської системи за операціями з портфельними та іншими інвестиціями становило 809 млн дол. США (у 2020 році – 2.0 млрд дол. США) та зумовлювалося такими чинниками:

збільшенням чистої зовнішньої позиції за статтею “валюта і депозити” на суму 364 млн дол. США;

чистим погашенням євробондів на суму 550 млн дол. США;

чистим зменшенням зовнішньої заборгованості за кредитами та позиками на суму 167 млн дол. США;

чистим продажем банками цінних паперів нерезидентів на суму 298 млн дол. США.

Чисте збільшення зовнішньої позиції реального сектору (без урахування прямих іноземних інвестицій) становило **5.4 млрд дол. США** (у 2020 році – 2.9 млрд дол. США). Це стало результатом дії таких різноспрямованих чинників:

зростання обсягів готівкової валюти поза банками на 5.1 млрд дол. США (у 2020 році – на 4.7 млрд дол. США);

зменшення чистої зовнішньої заборгованості за торговими кредитами на 1.3 млрд дол. США (у 2020 році збільшення становило 2.4 млрд дол. США);

чистою купівлею цінних паперів нерезидентів на суму 0.2 млрд дол. США;

чистого залучення за кредитами та позиками на 0.4 млрд дол. США (у 2020 році зменшення становило 0.3 млрд дол. США);

чистого надходження коштів від розміщення єврооблігацій насамперед державними підприємствами – 1.7 млрд дол. США.

Чистий приплив за операціями приватного сектору (разом із помилками та упущеннями) становив **2.5 млрд дол. США** (у 2020 році чистий відплив становив 4.2 млрд дол. США).

У цілому за 2021 рік зведений платіжний баланс сформувався з профіцитом 487 млн дол. США (у 2020 році – 2.0 млрд дол. США). Чисте погашення боргу перед МВФ у 2021 році становило 685 млн дол. США.

Станом на кінець року **міжнародні резерви** становили **30.9 млрд дол. США**, що забезпечує фінансування імпорту поточного періоду протягом 4.4 місяця. Поточний рівень резервів у тому числі забезпечувався надходженням у III кварталі коштів у сумі 2.7 млрд дол. США (1 928.2 млн СПЗ) у межах загального розподілу від МВФ.

Дата останнього оновлення 20.06.2022